

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Medvlla Theologiæ Moralis

Busenbaum, Hermann

Monasterii Westphaliæ

Dub. V. Cui, vel quibus restituendum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40957

habeat ne inique impediatur) is teneretur ad compensationem damni, arbitrio viri prudentis, juxta certitudinem vel probabilitatem, qua alter tale bonum alioqui assecutus fuisse existimaretur: dummodo tamen eo sit dignus; nam si indignus est, non teneretur ad restitutionem, nisi famæ, si eam fortè læserit, *Less. l. 2. cap. 12. d. 18. Molin. rom. 1. d. 135. Sa. V. Restitutionum. 217. Bonac. lc.*

DUBIUM V.

Cui, vel quibus restituendum?

Resp. Attendendum ad naturam justitiæ, & quis damnum patiat, quidve ratio & leges ferant communiter, *vid. Less. & Laym. hic c. 9.* Unde resolves.

I. Quando bona restituenda, sive debita quæcunque, sunt incerta, hoc est, cum cui debeantur ignoras, aut adire non potes, aut illis restituere, tunc si ea habeas sine delicto, ut si invenisti, vel à mercatore v. gr. per errorem accepisti duas ulnas panni pro una, & jam is discessit, nec scis quo abierit, teneris adhibere aliquam diligentiam inquirendi, postquam si spes non sit sciendi dominum, probabile est quod non tenearis ea dare pauperibus, (licet ita pleriq; cum *D. Thoma* sentiant, & sit magis pium ac practicè suadendum) sed possis tibi retinere, ut docet *Petrus Navarra*, quem sequitur *Laym. hic. & Less. l. 2. c. 14. dub. 7. n. 48.* idque *Diana p. 2. t. 3. m. R. 5.* dicit esse tutum in praxi. Si verò ea habeas ex delicto, ut furto, usura, &c. teneris ea restituere pauperibus.

habilitèr sentiunt, posse reddi furi, ut ab eo pretium suum recuperet: quia non constituit rem pejore loco, quàm ante fuerat; & consequenter ipse non infert domino damnum. Quod *Navar. Trul. l. 7. c. 11. d. 4.* admittunt cum hac limitatione; si mox, & non post longum tempus contractum rescindat: vel si certo sciat furem redditurum rem domino; vel si dominus rei sit mortuus, aut absit, ita ut conveniri non possit. Quod si autem pretium suum recuperare non possit à venditore, tenetur reddere domino, & sibi damnum ascribere. Quod si porro sciens rem esse furtivam, emit eo fine, ut invento vero domino restituat, tunc si emit parvo pretio, tenebitur id ei dominus refundere, cum utiliter eius negotium gesserit: secus autem, si pretium esset fere æquale rei; tunc enim sufficit refundere ad arbitrium viri prudentis tantum, quantum videretur meritis rem domini utiliter redimendo, v. *Less. l. c. c. 14. dub. 3. Diana p. 2. t. 3. Res. 5.*

IX. Si bona fide rem alienam, v. g. equum emisti ab altero, v. g. Petro, & vendidisti tertio v. g. Paulo, & postea cognoscatur esse Joannis, eo que repetente à Paulo, Paulus repetat pretium à te, existimat quidem probabile *Navar. & Dian. p. 1. t. 8. R. 68.* non teneri te Paulo id reddere (si in nullo factus sis ditior) sed sufficere, si tuam actionem, quam habes in Petrum, ei cedas. Verum *Sotus Solon. Less. Sayr. Bonac. de rest. q. 4. p. 2.* rectius docent teneri te, exigente Paulo, contractum rescindere, & pretium restituere: tum quia vendidisti rem vitiosam; tum quia teneris de evictione

emptori, nec eum potes remittere ad illum, cum quo nihil habet negotii. Quod si tamen Paulus cum possit, tibi non restituat equum, sed Joanni, & hoc ipso impediatur, quo minus pretium tuum possis recuperare, nec tu teneris ei pretium ab ipso acceptum restituere. *Bon. Less. & c. vid. Trull. cap. 11. d. 3.*

Quæres. Cui restituendi, sive dandi sint thesauri, & alia inventa, quæ habentur pro delictis?

Resp. Quando nullius domini sunt, iure naturali & gentium sunt primo occupantis. Potest tamen per consuetudinem, & leges aliter quid ordinari; quod servandum est. De quo *v. Less. l. 2. c. 5. d. 10. Lay. l. 3. t. 1. c. 5.*

Quæres II. An & cui restituenda, quas capiuntur venatione iuste prohibita?

Resp. Id æstimandum partim ex iure naturæ, partim ex consuetudine & legibus, ac particularibus, ut v. apud *Laym. l. c. l. 3. t. 1. c. 5. n. 14. & Less. c. 8. d. 9. & c. 3. a. V. Venatio.* Ex quibus resolvitur hic casus.

Venator iniquus tenetur restituere saltem damna quæ segetibus fructibusque infert.

DUBI-

pauperibus, vel Ecclesiæ, hospitali, &c. quia debet tunc fieri restitutio meliori modo quo potest, ut saltem, cum corpori domini non proficit, proficit eius animæ, dum in pauperes expenditur. Ita communiter Doctores, ut v. apud Laym. hic.

II. Qui multis minutis furtis, v. g. olei, panis, vini &c. damnum intulit multis civibus, eum teneri restituere non pauperibus, sed ipsis civibus, (minoris deinceps vendendo, aut maiore mensura, donec veniatur ad æqualitatem) dicit Mol. At Vasq. & Esc. dicunt esse probabile, quod possit dare pauperibus præsertim civitatis ejusdem.

III. Quando bona sunt certa, ordinariè restitui debent possessori iusto, à quo accepta sunt, vel cui damnum illatum; etsi is non sit immediatus dominus. Unde quod acceptum est à depositario, commodatario, conductore, custode, administratore, debet, non domino, sed ipsis restitui: quia alioqui ipsis fieret iniuria, si iure possessionis, detentionis, custodiæ, aut utilitatis spoliarentur; & damnum atque lucrum cessans compensari deberet.

IV. Excipitur tamen hinc 1. Si eorum nihil interesset, ut si sine illorum damno, infamia, domino restitueretur. 2. Si probabiliter ipsi putarentur rem absumpturi, vel ablaturi, cum iniuria domini: quo modo bona Ecclesiæ non Prælato dissipatori, sed potius Capitulo restituenda sunt. Item accepta à filio familias, pupillo, furioso, uxore, religioso, si sint ex iis bonis, quorum administratio ipsis non competit, plerumque

que sunt restituenda patri, tutori, marito, Prælato. Sic etiam si bona alicujus publicata, & fisco addicta sint: tunc enim depositum, & similia debita fisco debent reddi.

V. Cum quis ignorato domino cui restituendum erat, non præmissa aliqua diligentia, pauperibus distribuit, non satisfacit domino postea comparanti: secus si diligentia sit præmissa, ut *vid. Loß. l. 2. c. 24. dub. 3.*

VI. Cum dominus quidem scitur, sed ei mitti non potest sine sumptu; tunc si res male accepta est, tenetur restituens aliquas expensas ex se facere; si autem benè accepit, non nisi expensis domini. Quando nullo modo potest mitti, expectandum est ad tempus, & si adhuc non sit spes, reputatur debitum incertum. *Tol. l. 3. c. 23.*

VII. Cum quis accepit rem alienam à possessore bonæ fidei, putante rem esse suam cum non sit, tum si quidem intervenerit aliquod justum pactum; ut depositi, commodati, pignoris, &c. illi restituendum est, & non domino. Qui tamen ex charitate monendus erit, si id ei profuturum putetur, sine alterius graviore incommodo, infamia, &c. *Vasq. Azor. p. 3. lib. 4. c. 3. q. 1.* Si autem aliter accepta est, tunc verò suo domino restitui debet, si eum novisti, & absque incommodo fieri possit.

VIII. Quando à fure, vel alio venditore quis emit, sive mala, sive bona fide, rem furtivam tenetur restituere domino, non furi. *Ita communiter Mol. Regin. to. 1. l. 10. c. 5. n. 40. Tolentus tamen l. 5. cap. 17. Sylv. Ant. Mald. in. 2. t. 4. c. 3. dn. 2. probabili-*